

У цьому контексті цілком правомірним видається осмислення професійної мобільності вчителя школи I ступеня як інтегральної якості особистості, „ що проявляється у здатності успішно переключатися на іншу педагогічну діяльність або змінювати види діяльності, залишаючись у педагогічному просторі, що передбачає володіння системою узагальнених професійно – педагогічних методів і прийомів для виконання будь-яких завдань у межах шкільного навчально-виховного процесу,...вимагає високого рівня узагальнених професійно-педагогічних знань, умінь їх удосконалювати і самостійно здобувати, готовності до оперативного відбору та реалізації оптимальних способів розв’язання будь-яких педагогічних задач, базуючись на передовому педагогічному досвіді і гуманістичному світобаченні“ [7, 96].

Як підсумок вищесказаного, зазначимо, що виокремлені компоненти сутнісної характеристики феномену ”професійна мобільність учителя школи I ступеня“ слугуватимуть підґрунтям для розробки досліджуваного поняття в логіці підсистеми ” бакалавр – спеціаліст – магістр “.

Л і т е р а т у р а

1. Остапчук О. Професійний саморозвиток і самопроектування в системі педагогічної освіти // Шлях освіти .– 2007. – №4. – С.13-14.
2. Хаджирадєва С. Професіоналізація державної служби як науково-практична проблема // Актуальні проблеми державного управління: Зб.наукових праць.– Одеса, 2005.– Вип.4(24).–С.53-58
3. Трубачева С.Є. Умови реалізації компетентнісного підходу в навчальному процесі: Компетентнісний підхід у сучасній освіті // Світовий досвід та українські перспективи. Бібліотека з освітньої політики / Під заг. ред. Овчарук О.А.– К., 2004.–С.53-65.
4. Оболенський О. Державне управління та державна служба: сучасні напрями розвитку.– Одеса, 2003.–316с.
5. Великий тлумачний словник сучасної української мови / Укладач і гол. ред. В.Т.Бусел.– К.: Ірпінь, 2004.–1440с.
6. Ковальчук В.К., Моїсєєв Л.М. Основи наукових досліджень: Навч. посібник – К.: ВД ” Професіонал “, 2004.–208с.
7. Курлянд З.Н. Становлення позитивної Я-концепції майбутнього вчителя. – Одеса, 2005.– 163с.

Лимар Л.В.

ГУРТОК ІНОЗЕМНОЇ МОВИ ЯК ФОРМА ПОЗАКЛАСНОЇ РОБОТИ

Кружок иностранного языка является эффективной организационной формой работы по иностранному языку. Статья содержит информацию про историографию понятия, методы и принципы организации работы кружка иностранного языка, а также виды и методы работы преподавателя иностранного языка в рамках кружка иностранного языка.

Іноземна мова в наш час не тільки важливий засіб спілкування, одержання інформації. Знання мови свідчить про рівень освіченості, інтелігентності людини

(Народне прислів'я каже: скільки мов ти знаєш, стільки разів ти людина). Володіння іноземною мовою є важливим для громадян нашої країни не тільки враховуючи загальносвітові стандарти: освіченій людині необхідно знати, як мінімум, одну іноземну мову; а й також відносно питання можливої інтеграції України в світову політичну, економічну та культурну систему.

На даний час у школах України учні вивчають, як мінімум, одну іноземну мову: англійську, німецьку, французьку. Аби досягти гарних успіхів, учню і вчителю необхідно поєднувати класну роботу з позакласною. Дана робота містить інформацію про гуртову позакласну форму роботи з вивчення англійської (американської) культури.

Гурток англійської мови як форма позакласної роботи з англійської мови.

Успішне опанування іноземної (англійської) мови передбачає наполегливу і систематичну працю учня. Ця праця може бути добре організована в гуртку, на заняттях якого учні матимуть можливість поглибити свої знання з англійської мови, а також з краєзнавства, географії, історії, культури країн, населення яких спілкується англійською мовою. До того ж, постійна участь в заняттях гуртка сприятиме підвищенню зацікавленості в оволодінні англійською. За В.А. Шеретенкіною, 16% учнів не знають взагалі, що вони вивчають іноземну мову, 15% мотивують вивчення мови своєю цікавістю, а ще 15% вивчають мову задля оцінки. В цілому, для 60% учнів лежить вивчення іноземної мови не з'ясований чи не має сили, і лише 40% зацікавлені у вивченні іноземної мови як важливого предмету, який може бути використаний у подальшому житті – для здобуття інформації, у професії (2, ст. 34-42). Згідно з цими даними ми дійшли до висновку, що в наш час школа повинна всебічно сприяти підвищенню мотивації вивчення іноземної мови, що і може здійснюватися, коли вчитель “виходить” за рамки шкільної програми, надає різноманітну цікаву інформацію. Це добре здійснювати у межах позакласної роботи, організаційною формою якої є гурткова.

Позакласна робота – це система неоднорідних за змістом, призначенням та методикою проведення виховних заходів, що виходять за межі обов'язкової навчальної програми.

В позакласній роботі традиційно розрізняють 3 основні форми роботи: масова, групова та індивідуальна. Ці форми визначені на основі таких критеріїв, як кількісне охоплення та стабільність складу учнів.

Масова форма роботи охоплює нестабільну кількість учнів, визначається як не структурна форма. Залежно від періодичності їх проведення, розрізняють масові епізодичні: вечори, конференції, олімпіади, конкурси, КВН і т. д; та масові постійні форми роботи: тиждень іноземної мови у школі, випуск тижневої газети (за Л.І.Ламіною, 2, ст. 135-136).

Індивідуальна позакласна робота є не структурною, проводиться з окремими учнями, і головним її завданням є виявлення індивідуальних здібностей дітей. Вона включає в себе підготовку доповідей, вивчення віршів, пісень, виготовлення стендів...

Є. М. Ружин пропонує групову форму позакласної роботи з іноземної мови розподіляти на 2 види: гурткову та клубну. Є. Б. Хоменко виділяє лише гурткову форму позакласної роботи з іноземної мови. Її характеризує чітка організаційна

структура учасників, об'єднаних спільними інтересами. За своєю спрямованістю гуртки відрізняються значною різноманітністю.

С. Ю. Ніколаєва пропонує таку класифікацію гуртків(1, ст. 281-282): розмовні, вокальні, драматичні, перекладачів, краєзнавчі. Л. З. Якушина пропонує дещо іншу класифікацію:

1. Гуртки удосконалення володіння іноземною мовою: гурток усного мовлення літературно-перекладацький, позакласного читання;

2. Гуртки удосконалення знань з культури, країнознавства країн: гурток країнознавства, гурток історії Англії, гурток вивчення культури США. На заняттях цих гуртків учні можуть діставати інформацію про устрій, політичну, економічну, культурно-історичну системи різних країн, їх географію, фауну, промисловість. Причому інформація може надаватися (звісно, якщо це дозволяє рівень знань учнів) виключно іноземною мовою.

3. Артистичні гуртки: поетів, драматичний...

За змістом Є. Г. Хоменко пропонує виділяти такі форми позакласної роботи з іноземної мови (1, ст. 283):

Змагальні: конкурс, гра, олімпіада, вікторина.

Масово – інформаційні: стенд – газета, виставка.

Культурно – масові: вечір, вистава, концерт.

Політико – масові: фестиваль, форум.

Ми хочемо зазначити, що вищенаведені класифікації мають багато спільного, адже всі форми є тісно пов'язані, і проведення якогось культурно-масового заходу може включати в себе усі форми позакласної роботи.

Ми пропонуємо виділяти клуби іноземної мови як особливу форму позакласної роботи. Клуби є дуже схожими на гуртки, а відрізняє клуби від гуртків те, що вони діють на засадах самоврядування, мають свої емблеми, девіз, статут. З метою зацікавлення учнів, ми вважаємо, ці елементи можна застосовувати і в гуртках.

Тільки при підвищеній мотивації вивчення іноземної мови учні будуть брати участь в заняттях гуртків. Підвищення мотивації викликається інтересами учнів до чогось незвичайного, нового. Проте при введенні нових елементів (якими для гурткової роботи може бути, наприклад, виборча система самоврядування: з кожного класу обирається по сенатору-кращому учню в загальний гурток, вони розподіляться по класових потоках (5-й, 6-й, 7-й), вони обирають кожен рік Президента, який разом з вчителем визначає напрямки роботи у гуртку, організує проведення екскурсії, відвідування театру) необхідно пам'ятати про принцип зв'язку позакласної роботи з уроками. Цей зв'язок може здійснюватися по наступних напрямках:

Зв'язок за цілями – комунікативними, виховними, освітніми, розвивальними. При дотриманні цього зв'язку необхідно дотримуватися програми, хоча вчитель може і давати розширені, поглиблені знання на заняттях гуртка, але не спиратись на невідоме учням.

Зв'язок за змістом. Зміст обох форм роботи з іноземної мови складають мовленнєві уміння і навички, якими учень має володіти згідно з програмою; мовний матеріал, тематика.

Зв'язок за прийомами роботи: ігрові на просунутому рівні, на початку; пошукові – лише на просунутому.

Зв'язок за організаційними формами роботи: індивідуальні – на уроці, в гуртках; колективна – на уроці, в гуртках, при проведенні організованих заходів.

Ми вважаємо, що зв'язок позакласної роботи і класної навчально-виховної роботи є важливим. Так, зв'язок навчальної урочної та позаурочної роботи містять у собі єдиний зміст. Позаурочна робота повинна спиратись на роботу в класі, а робота на уроці знаходить свою подальшу реалізацію в позакласній роботі. Учні отримують знання на уроці, на заняттях гуртка поглиблюють їх і вивчають новий матеріал.

Ефективність позакласної роботи залежить не тільки від форми проведення, а й від змісту, цілей та методів їх проведення.

Зміст роботи гуртків іноземної(англійської) мови в шкільних навчальних закладах.

Організація гуртка іноземної мови займає знане місце в позакласній роботі з іноземної мови. Цілі організації гуртків – вдосконалення практичних умінь і навичок учнів з іноземної мови; розширення ними знань щодо країн, мови яких вивчаються; підвищення мотивації вивчення іноземної мови, виховання новими до народу – носія мови.

При організації гурткової роботи необхідно зважати на такі положення (за Н. І. Гезем, М. В. Ляховицьким):

Вищезгаданий органічний зв'язок класної та позакласної роботи. Це забезпечується при дотриманні 2 головних умов:

А). Тематика навчального матеріалу та послідовність вивчення повинні забезпечити його використання на заняттях гуртка. Мовний мінімум, опанований учнем згідно програми, не повинен бути ширшим за обсяг гурткових вимог, а навіть трохи “відставати”: на заняттях гуртка учень повинен діставати нові знання.

Б). Наявність цікавого інформативного матеріалу. Н. В. Лозова (3, ст. 160) вважає, що принцип науковості є одним з провідних у вивченні предмету.

2. Поєднання навчального і виховного компонентів забезпечує виконання зобов'язань виконати доручення, прийняті добровільно (участь у випуску стінгазети). Т. ч., гурткова робота виконує виховну функцію.

3. Позаурочна робота в гуртках повинна бути цілеспрямованою і регулярною (так, заняття гуртків рекомендують проводити 1 раз на тиждень, а тематичні вечори – не рідше, ніж 1 раз на півріччя)

4. Масовість позаурочної роботи. Ця вимога є важливим засобом досягнення мотивацій вивчення іноземної мови.

Організація позакласної роботи в гуртках іноземної мови повинна проводитись з урахуванням особливостей навчання іноземної мови на різних ступенях.

На початковому ступені учнів характеризує емоційна активність, інтерес до нового. Вони прагнуть до певної мети, негайного результату, і якщо не досягають його, настає стан фрустрації. У поєднанні з невмінням об'єктивно оцінювати свою поведінку та знання, ці фактори можуть “відбити” бажання вивчити іноземну мову. Тому на заняттях гуртка вчитель повинен зацікавлювати учнів кожний раз якоюсь новою інформацією. В учнів цього періоду добре розвинена механічна пам'ять, тому

на заняттях гуртка вчитель може запропонувати їм вивчення віршів, розлучення пісень, постановку п'єс (епізодів).

На середньому ступені учні більш соціально активні, їх цікавлять соціально – інтелектуальні цінності, нове, цікаве. Їх інтереси стають більш цілеспрямованими, їх спілкування – більш схожим на свідоме, логічно пов'язане. Проте і тут є свої нюанси: у їх віці, для підлітків дуже важливо, аби до них ставилися як до дорослих, і ні в чому не обмежували їх самостійність. Цього можна досягти, якщо давати учням певні доручення, також серед членів гуртка можна запровадити певну форму самоврядування (хоча головним залишається вчитель). Самоврядування може поширюватись на питання організації роботи гуртка: місце проведення, мета, тема заняття...

На старшому ступені учні вже є майже сформованими особистостями, вони прагнуть до всебічного розвитку, їх захоплення стають різнобічними. Провідною діяльністю цього періоду є спілкування, тому, ми вважаємо, вчитель повинен робити акцент саме на спілкуванні іноземною мовою.

Окрім цих особливостей, характерних для кожного вікового періоду, слід враховувати психологічну характеристику колективу: рівень його розвитку (початку, “підйому”, кризи, “спаду”), ступень організаційної, психологічної, інтелектуальної єдності, конкуренція між членами колективу.

Окрім цих узагальнених даних, вчителю необхідно добре розбиратися в психологічному стані кожного колективного суб'єкта, його рівні розвитку, інтересах, поглядах, світосприйнятті. Варто зазначити, що вчитель може поділити гурток на 2 – 3 групи: більш обдарованих, менш обдарованих, відповідно і врахувати це. Звісно, що діти, які займаються в гуртку, більшою мірою зацікавлені у вивченні нового і добре знають основний матеріал. Відповідно, хто швидше і краще засвоюють нове, можуть бути позначені як “кращі” і на цих правах їм можна давати окремі завдання. Суперництво між “кращими” і “гарними” (а “кращі” будуть визначатися щотижня за результатами) буде добрим мотивом в навчанні. А також допоможе учням переоцінити свої знання, здібності, та емблему відносин.

Отже, головними вимогами до організації гуртків є:

Актуальність тематики.

Зв'язок з учбовою тематикою.

Доступність мовного матеріалу.

Відповідність тематики віку учнів.

Урахування індивідуальних особливостей.

Здійснення роботи гуртків повинно спиратися на принципи добровільності і масовості, урахування і розвитку індивідуальних особливостей учнів, зв'язку позакласної роботи з уроками. Також Т.І. Мохроусова і Н.Ю. Нузовлева додають до цих принципів принципи комплексності, захопленості та розвитку ініціативи та самодіяльності, зміст яких ми розкриємо нижче.

Так, принцип добровільності полягає в тому, що кожен учень приходить на заняття добровільно. На жаль, іноді в школах спостерігається “затягування” дітей в гуртки: учні ходять на заняття заради оцінки, а вчителі отримують потрібний рівень

відвідування. Але кількість не обов'язково перейде в якість, тому краще обмежити кількість учасників, але за умови вищої якості знань останніх.

Принцип масовості передбачає активну участь різної кількості учнів, але з урахуванням добровольностей.

Принцип урахування і розвитку індивідуальних особливостей передбачає врахування психологічного, інтелектуального, емоційного, соціального статусу особистості.

Принцип комплексності забезпечує зв'язок 4 основних компонентів: навчального, освітнього, виховного, практичного; забезпечення патріотичного, морального, естетичного, трудового і фізичного виховання.

Принцип захопленості полягає в зацікавленості учня в роботі, що базується на здійсненні поставлених завдань, бажанні розвиватися, дізнаватися і робити щось нове, цікаве.

Принцип розвитку ініціативи і самодіяльності реалізує розвиток ініціативи у школярів, їх самостійності. Тут учні можуть здійснити те, що обирають самі у межах програми гуртка.

Тільки при поєднанні усіх вищенаведених принципів робота гуртків може бути успішною.

Організація наукового гуртка з іноземної (англійської) мови

У гуртку англійської мови повинно бути не більше 15 осіб. Рекомендується проводити заняття гуртка тривалістю 1 академічну годину, 1 раз на тиждень.

Назва гуртка повинна відбивати основний напрям роботи та зацікавити учнів. Напрямок роботи гуртка визначається з урахуванням нахилів і на бажання школярів, їх мовної підготовки, вікових особливостей. Ми вважаємо за доцільне розподіляти учнів на групи (1-3, 5-7, 8-9 і після 10) відповідно до їх вікових інтересів та здібностей.

На першому занятті дітям слід пояснити мету і цілі створення гуртка, а також розповісти про те, чим вони будуть займатися. Учасники гуртка повинні мати спеціальний словничок; зошити для текстів пісень, віршів, прислів'їв, ребусів; альбом для малюнків, папку для фото, статей.

У гуртку може бути присутня як індивідуальна форма роботи (декламування віршів), так і групова (спів пісень).

Робота учнів не оцінюється оцінкою чи записом у щоденнику (можливо лише при бажанні учня). Проте вдячність учителя і товаришів буде найкращим стимулом. Можна навіть зробити з картону медаль "За докладені зусилля" і нагороджувати учнів.

Робота гуртка може носити характерне засідання – дискусії, диспуту, конференції, змагання – гри: гра, спрямована на засвоєння мови, та гра, спрямована на формування мови умінь.

Підготовчі ігри (цифрові, рахункові) – граматичні, лексичні, фонетичні і орфографічні ігри.

До творчих ігор належать розмовні ігри.

На заняттях гуртка також можна вирішувати ребуси, кросворди, виготовляти таблички, збирати карту країни, випускати щотижневу (місячну) газету; проводити конкурс з-поміж учасників; обговорювати нову інформацію, слухати історії, вірші, пісні, слухати байки.

Раз на місяць можна проводити вечори іноземної мови, організовані учасниками гуртка, де учні підводили б підсумки роботи.

Ці вечори можна проводити як для широкого кола глядачів, так і тільки для гуртків. І поєднавши наполегливу роботу вчителів і учнів, можна досягти результатів – гарних знань та практичних навичок (умінь в учнів).

Гурток складається з 15 – 20 осіб, учнів, спілкування ведеться англійською мовою. З конкретних членів обирається щорічно староста лідер, який відповідає за підготовку заходів, проведення ігор – змагань, за чистоту в кабінеті. Заняття відбувається раз на тиждень, після уроків. Тему заняття гуртка потрібно давати учням заздалегідь. Вчитель доповідає на основну тему, дає учням матеріал, загадку, ребуси. Учні розподіляють між собою конкретні питання, додають свої знахідки.

Л і т е р а т у р а

1. Ніколаєва С.Ю. Методика навчання іноземних мов в середніх навчальних закладах.-Київ, Ленвіт,1999.-320с.
2. Ружин Е.М., Колесник В.Г. Внеклассная работа по иностранному языку в школе.-К.: Радянська школа,1985.-152с.
3. Савина С.Н. Внеклассная работа по иностранному языку в школе.-М.: просвещение, 1991.-160с.
4. Яку шина Л.З. Связь урока и внеурочной работы по иностранным языкам.-М.: просвещение, 1998.123с.
5. Шерстенкина В.А.-Мотивация изучения иностранного языка –М.:Просвещение, 1989.-167с.